

In I de Anima

Lecturam super principia de anima, facta Raynaldus
de Piperno, socius eius (H. recolligit, reportavit) quoniam, Galatru officel.

Lect. 1

§7. Utilitas... "Si enim natura intellectus possibilis esset nobis ignota, non possemus scire ordinem substantiarum separatarum, sicut dicit Commentator super undecimo Metaphysicae."

§§9-15. Difficulties, Problematik. Definition, From what principles

§14. Which comes first: object, act, or potency.

§15. "... Et per eas, scilicet per differentias accidentales, devenimus in cognitionem essentialium. Et ideo difficile est

§15. "... Sed quia principia essentialia rerum sunt nobis ignota, ideo oportet quod utamur differentiis accidentalibus in designatione essentialium: bipes enim non est essentialis, sed ponitur in designatione essentialis. Et per eas, scilicet differentias accidentales, devenimus in cognitionem essentialium. Et ideo difficile est quia oportet nos prius cognoscere quod quid est animae ad cognoscendum facilius accidentia animae, sicut in mathematicis valde utile est praeaccipere quod quid erat esse recti et curvi et plani ad cognoscendum quod rectis trianguli anguli sunt aequales. E converso etiam accidentia, si praeaccipiantur, multum conferunt ad cognoscendum quod quid erat esse, ut dictum est. Si quis ergo assignat definitionem, per quam non deveniatur in cognitionem accidentium rei definitae, illa definitio non est realis sed remota et dialectica (dialektikws... kai kevws) 402. 1

Lect. 2

§19. Visio indiget corpore ut obiecto et ut instrumento; intellectus ut obiecto tantum.

Sciendum est igitur, quod aliqua operatio animae aut passio est quae indiget, sicut instrumento et sicut obiecto; sicut videre indiget corpore sicut obiecto quia color, qui est obiectum visus, est in corpore; item sicut instrumento, quia visio, si sit ab anima, non est tamen nisi per organum visus, scilicet pupillam, quae est ut instrumentum, et sic videre non est animae tantum sed etiam organi. Aliqua/operatio est, quae indiget corpore non tamen sicut ab instrumento sed sicut obiecto tantum. intelligere enim non est per organum corporale, sed indiget obiecto corporali. Sicut enim philosophus dicit in tertio huius hoc modo phantasmata se habent ad intellectum, sicut colores ad visum. Colores autem se habent ad visum sicut obiecta; phantasmata ergo se habent ad intellectum sicut obiecta. Cum autem phantasmata non sint sine corpore, videtur quod intelligere non est sine corpore, ita tamen quod sit sicut obiectum et non sicut instrumentum."

This is volunteered information occasioned by 403a 8ff.

More correctly the phantasm is an instrument and an object with respect to understanding: instrument of production of act; object of act of knowing. But the body is not subject of act of understanding, but only the soul. That the organum sensus (pupilla) is an instrument of the soul in seeing, supposes that the soul is not passive in seeing- effecting "seeing" but active. Confusion of two senses of "operation".

autem

In I de Anima, lect 2 - lect 13

403a 29ff. Aq. §24. Naturalist and dialectical definitions.

Anger is a boiling in the region of the heart; it is desire of revenge;
Ar. advocates combination of both.

§§28, 29. Degrees of abstraction (briefly) whence distinction of sciences.

lect 4 §45 The ancient philosophers "qui per sensum consideraverunt animam dicunt ipsam constare ex elementis" Empedocles. Platonists: "same" "different" "numbers" "ex principiis"

lect 8 §107 "... Aristoteles plerumque, quando reprobat opinionem Platonis, non reprobat eas quantum ad intentionem Platonis, sed quantum ad sonum verborum eius." *Re circularity of intellectual knowledge of De Ver. q. 15 ad 2m*
De Div. Nam VII lect 2
Mand 2, 52 ff

lect 8 §§125-6 Against Platonist position that intelligence is circular. Sapientia is "quiescens" (hence not in children). Not only true of "simplex intelligentia" but also of syllogism. The mind comes to rest when point demonstrated.

lect 8 §130: proportion between matter and form; not any soul in any body.

lect 10 §§157-162 alio genus kivesews. To what extent is there motion in the sense of change of place, of sensibilia propria, or of size, in nutritive activity, sensation, understanding.

§160. Minimum autem de proprietate motus, et nihil nisi metaphorice, invenitur in intellectu. ... quodammodo dicitur motus, in quantum de intelligente in potentia fit intelligens in actu.

§159. Sense, change only quoad esse spirituale. True, if sense has "subiectum spirituale" as stated in §160; ie the actus primus. But heat acknowledged to change organ on what way to sensation §

lect 13 §192 Particles of soul throughout universe. Hence Thales omnia plena esse diis. Hence perhaps idolatry.

408b 13 (1 lect 10 §152) Better not to say that the soul pities or learns, but man by his soul.

In 2 de Anima.

lect 1 §212 Cites 1 Poster re three types of definition: conclusion, middle, the whole demonstration in a single phrase. cf §247 inf §§271-5

§213 Cites 7 Metaphys re definition of compounds of matter and form; re definition of accidents. Substance is defined by its formal and material principles (nothing outside itself); accident is defined with addition of subject (simitas est curvitas nasi); form is defined with addition of matter.

§§215-6. Matter is potentia; form is entelechia "id est actus quo materia fit actu, unde ipsum compositum est ens actu" §216
Act in two senses: sciens and considerans.

§218 Corpora materialia artificialia nonsunt in genere substantiae per suam formam, sed solum per suam materiam quae est naturalis.

§220 ff ad fin lect 4: Definition of soul.

§221 "

§233 "Anima est actus primus corporis physici organici. non autem oportet addere, potentia vitam habentis. Loco enim huius ponitur "organicum" ut ex dictis patet."

§234 Don't look for glue uniting matter and form. Ref to 8 Metaphys.

lect 2 42 b 9 ff καθόλου μιν οὖν εἴρηται τὸ ἴσθιν ἢ ψυχῆς οὐσία γὰρ ἢ κατὰ τὸν λόγον. τοῦτο δὲ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ τοιαύτῳ σώματι, καθάπερ--

§236 "Nam forma accidentalis quae non est in genere substantiae non pertinet ad essentiam sive quidditatem subiecti; non enim albedo est de essentia corporis albi. Sed forma substantialis est de essentia sive de quidditate subiecti. Sic igitur anima dicitur forma substantialis, quia est de essentia sive de quidditate corporis animati. Et hoc est quod subdit: Haec autem, scilicet substantia quae est secundum rationem, est quod uid erat esse huic corpori id est corpori constituto in specie per talem formam. Ipsa enim forma pertinet ad essentiam rei, quae significatur per definitionem significantem de re uid est."

§239 "... si oculus esset animal, oporteret quod visus esset anima eius, quia visus est substantialis forma oculi, et oculus est materia visus, sicut corpus organicum materia animae. Deficiente autem visu non remanet oculus nisi aequivoce, sicut oculus lapideus aut depictus aequivoce dicitur." cf A 373

lect 3 §247: previous definition "quia" now sets out to "propter quid" the first definition of soul qua in relation to its subject; next qua in relation to its operation

§256 "anima est principium vivendi secundum omnes modos praedictos"

§258 "illud propter quod primum invenitur vita in mortalibus..."
Divisions of soul according to differences of operation.

§247 Definitio per causam. Tetragonismus: find a square equal in area to a rectangle; per causam find a mean proportional. Cf §212 sup 271

§§271-75 Shew that "primum quo vivimus" is the middle term in a demonstration "propter quid" of the conclusion "anima est actus primus corporis physici potentia vitam habentis"

In 2 de An

lect 5 (II, 3, 414a 29)

§281. "... cum omnis potentia dicatur ad actum proprium, potentia operativa dicitur ad actum qui est operatio. Potentiae autem animae sunt operativae; talis enim est potentia formae."

§283. "Est autem differentia inter duplex utrumque esse, quia secundum esse materialé, quod est per materiam contractum, unaquaeque res est hoc solum quod est, sicut hic lapis non est aliud quam hic lapis; secundum vero esse immateriale, quod est amplum, et quodammodo infinitum, in quantum non est per materiam terminatum, res non solum est id quod est, sed etiam est quodammodo alia. Unde in substantiis superioribus immaterialibus sunt quodammodo omnia, sicut in universalibus causis.

§284. "Huiusmodi autem immateriale esse, habet duos gradus in istis inferioribus. Nam quoddam est penitus immateriale, scilicet esse intelligibile. In intellectu enim res habet esse et sine materia, et sine conditionibus materialibus individuantibus et etiam absque organo corporali. Esse autem sensibile est medium inter utrumque. Nam in sensu res habet esse sine materia, non tamen absque conditionibus materialibus individuantibus, nec absque organo corporali. Est enim sensus particularium, intellectus vero universalium. Et quantum ad hoc duplex esse, dicit Philosophus in tertio huius, quod anima est quodammodo omnia.

§288. "... ad hoc quod universum sit perfectum, nullus gradus perfectionis in rebus intermittitur, sed paulatim natura de imperfectis ad perfecta procedit."

414a 31 dunameis d eipomev threptikov, orektikov, aithntikov, kivntikov kata topov, diavontikov.

lect 6

304-8 Methodology: potencies can be defined only by their relation to acts; acts by their relation to objects; but observe that by objects are meant "objecta in quantum objecta" id est secundum rationem formalem objecti; further the intellectus possibilis is in potency and a potency and so only known by its act as is shewn in tertio huius; hence the soul does not know itself by its essence.

§305 Omnis enim animae operatio, vel est actus potentiae activae vel passivae. Objecta quidem potentiarum passivarum comparantur ad operationes earum ut activa, quia reducunt potentias in actum, sicut visibile visum, et omne sensibile sensum. Objecta vero potentiarum activarum comparantur ad operationes ipsarum ut fines. Objecta enim potentiarum activarum sunt operata ipsarum....
domus quae aedificatur est finis aedificationis. Manifestum est igitur quod omne objectum comparatur ad operationem animae vel ut activum vel ut finis. Ex utroque autem specificatur operatio. Manifestum est enim quod diversa activa secundum speciem habent operationes specie diversas differentes, sicut calefactio est a calore et infrigidatio est a frigore. Similiter etiam ex termino et fine specificatur operatio, sicut sanatio et aegrotatio differunt specie... §306 .. Objecta autem sunt sicut alimentum respectu vegetativi, et sensibile respectu sensus, et intelligibile respectu intellec

/-us.

cf. Sent 2:76
3A-1b
2a-8c
1a-7c
3c
cf. 375 inf

In 2 de Anima, lect 6 continued

§308. "Sciendum est etiam, quod intellectus noster possibilis est in potentia tantum, in ordine intelligibilium, fit autem actu per formam a phantasmatibus abstractam; nihil autem cognoscitur nisi secundum quod est actu: unde intellectus noster/possibilis cognoscit seipsum per speciem intelligibilem, ut in tertio habetur, non autem intuendo essentiam suam directe. Et ideo oportet quod in cognitionem animae procedamus ab his quae sunt magis extrinseca, a quibus abstrahuntur species intelligibiles, per quas intellectus intelligit seipsum, ut scilicet per objecta cognoscamus actus, et per actus potentias, et per potentias essentiam animae. Si autem directe essentiam suam cognosceret anima per seipsam, esset contrarius ordo servandus in animae cognitione, quia quanto aliquid esset propinquius essentiae animae, tanto prius cognosceretur ab ea.

lect 7 §315 ff Vertical finality. also §322

§319. Illud est causa alicuius ut substantia, id est ut forma, quod est causa essendi. Nam per formam unumquodque est actu. Sed anima viventibus est causa essendi, per animam enim vivunt, et ipsum vivere est edse eorum; unde anima est causa viventis corporis ut forma.

§323. Ostendit quod anima est principium moventis corporis, sicut unde motus (ie efficiens causa)... (agitur directe de locali motu)

§318. Anima est causa viventis corporis ut forma, finis, principium unde motus. (meis verbis) # 323 causa unde motus: motus localis, sentire.

lect 8 §324 ... sicut Empedocles varias utilitates, quae in rebus viventibus proveniunt, non dixit procedere ex intentione naturae sed ex necessitate materiae, puta quod pedes animalium sic sunt dispositi, non ut sint utiles ad gressum, sed quia sic contingit materiam dispositam fuisse circa pedes

lect 10 §355 Ex quo patet quod sensus et sentire dicuntur dupliciter scilicet in actu et in potentia. §356. Manifestat quomodo intelligendum sit quod dictum est; videbatur enim repugnare, quod sentire dicitur in actu, et quod dictum est, quod sentire est quoddam pati et moveri. Esse enim in actu videtur magis pertinere ad agere. Et ideo ad hoc exponendum dicit, quod ita dicimus sentire in actu, ac si dicamus quod pati et moveri sint quoddam agere, id est quoddam esse in actu. Nam motus est quidam actus, sed imperfectus, ut dictum est in tertio Physicorum. Est enim actus existentis in potentia, scilicet mobilis. Sicut igitur motus est actus, ita moveri et sentire est quoddam agere, vel esse secundum actum.

Ar. II, 5, 417a 14 ff: πρῶτον μὲν οὖν ἡμεῖς τοῦ αὐτοῦ ὄντος τοῦ πάσκειν καὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ τοῦ ἐνεργεῖν λέγωμεν; καὶ γὰρ ἐστὶν ἢ κίνησις ἐνεργεία τις, ἀτελὲς μὲντοι, καθάπερ ἐν ἑτέροις εἴρηται.

quae = ἐνεργεῖν

In 2 de Anima

lect 10 §357 "... omnia quae sunt in potentia patiuntur et moventur ab activo et existente in actu, quod scilicet, dum facit esse in actu ea quae patiuntur, assimilat ea sibi. Unde quodammodo patitur aliquis aliquid a simili et quodammodo a dissimili ut dictum est; quia a principio dum est in transmutari et pati, est dissimile; in fine autem dum est transmutatum et passum, est simile. Sicut igitur sensus postquam factus est ~~act~~ in actu a sensibili, est similis ei; sed ante non est similis. Quod antiqui non distinguentes erraverunt.

lect 11 §§367-70 Can "passio" "alteratio" be applied to the change from habitual to actual knowledge, from ignorance to knowledge, from error to knowledge? There is "uadam similitudo" but if one uses the terms §367 "erit aliud genus alterationis et passionis non proprie dictae. See §382

§§370-71 Just as the doctor helps nature, and were nature stronger it would not need any doctor, so the teacher helps the pupil, and were the pupil/perspicacious, he would not need a teacher.
more.

§372. "Homo enim per lumen intellectus agentis, s tatum cognoscit actu prima principia naturaliter cognita, et dum ex eis conclusiones elicit, per hoc quod actu scit, venit in actualem cognitionem eorum quae potentia sciebat. Et eodem modo exterius docens ei auxiliatur ad sciendum, scilicet ex principiis addiscenti notis, deducens eum per demonstrationem in conclusiones prius ignotas.

lect 12 373 Sense is actus primus *of De Malo q 16 a 12 ad 2m; sup 239*

2.4A. Oct 7 # 313

374

"... sicut in scientia est duplex potentia et duplex actus, ita est circa sensum. Nam quod nondum habet sensum et natum est habere, est in potentia ad sensum. Et quod iam habet sensum et nondum sentit, est potentia sentiens sicut circa scientiam dicebatur. Sicut autem de potentia prima aliquid mutatur in primum actum, dum acquirit scientiam per doctrinam, ita de prima potentia ad sensum, aliquid mutatur in actum, ut scilicet habeat sensum per generationem. Sensus autem naturaliter inest animali; unde sicut per generationem acquirit propriam naturam et speciem, ita acquirat sensum. Secus autem est de scientia, quae non inest homini per naturam, sed acquiritur per inventionem et disciplinam./ Hoc est ergo quod dicit quod prima mutatio sensitivi fit a generante. Manifestat autem primam mutationem, quae est de pura potentia in actum primum ducens. Haec autem mutatio fit a generante, nam per virtutem quae est in semine, educitur anima sensitiva de potentia in actum cum omnibus suis potentiis. Cum autem animal iam generatum est, tunc hoc modo habet sensum, sicut aliquis habet scientiam quando iam didicit. Sed quando iam sentit secundum actum, tunc se habet sicut ille qui iam actu considerat.

§375. "... qui iam habet scientiam, non oportet quod quaerat extra sua obiecta, sed habet ea in se, unde potest considerare ea cum vult, nisi forte per accidens impediatur. Sed sentire non potest aliquis cum vult, quia sensibilia non habet in se, sed oportet quod adsint ei extra. Et sicut est de operatione sensuum, ita est ~~de~~ scientiis sensibilibus quia etiam sensibilia sunt de numero singularium et eorum quae sunt extra animam. Unde homo non potest considerare secundum scientiam omnia sensibilia quae vult, sed illa tantum quae sensu percipit."

In 2 de Anima

lect 12: §§377-380 A digression of universals which reveals the preoccupation of the times with the ontological aspect of ~~this~~ epistemology. There is no universal nature outside the mind; and this fact is not incompatible with the truth of statements involving the use of universals. Hence in the psychology of act of understanding, abstraction is spoken of, practically exclusively, as getting away from the materia individualis.

lect 12 §§381-82 "... non simpliciter dicitur id quod est in potentia sed multipliciter... Dupliciter enim est aliquis in potentia ad sentiendum aliquid.... Et licet non sint nomina posita in quibus harum differentia potentiarum ostendatur, tamen determinatum est quod istae potentiae sint alterae abinvicem et quomodo sint alterae. / Et licet alterari et pati non proprie dicatur aliquid secundum quod exit de potentia secunda in actum, prout habens sensum fit actu sentiens, tamen necesse est uti hoc ipso, quod est pati et alterari, ac si essent nomina propria et convenientia, quae sensitivum in potentia est tale quale est in actu sensibile. Et propter hoc sequitur quod secundum quod patitur a principio, non est similis sensus sentienti, sed secundum quod iam est passum, est assimilatum sensibile, est tale quale est illud.

418a 2 (II, 5); khrn̄sthai avagkaíov t̄wi páskheiv kaá alloioústhai h̄ws kurióis ovomasiv; t̄o d' aisth̄ntik̄ov duvamai estiv hoíov t̄o aisth̄nt̄ov ndn evtelekheiaí, katháper eírntai. páskhei mev ouv oukh h̄omolov ov, peponthos d' h̄wmoíwtai kai estiv hoíov ekeívo.

§378 Intentio universalitatis follows abstraction.

"Ista autem natura, cui advenit intentio universalitatis, puta natura hominis, habet duplex esse, unum quidem materiale, secundum quod est in materia naturali, aliud autem immateriale, secundum quod est in intellectu. Secundum igitur quod habet esse in materia naturali, non potest ei advenire intentio universalitatis, quia per materiam individuatur. Advenit igitur ei universalitatis intentio, secundum quod abstrahitur a materia individuali."

lect 13 §386 communia sensibilia sunt ista quinque, motus, quies, numerus, figura, et magnitudo.

§393

§393 "... a sensibili per accidens nihil patitur sensus secundum quod huiusmodi

lect 14 §405 "Ostendit quid sit lumen usque fere ad §438.

In 2 de Anima.

lect 14, §420 "... nulla forma substantialis est per se sensibilis sed solo intellectu comprehensibilis."

§418 The idea of "species"

"Secundo apparet quod sensus visus est spiritualior ex modo immutationis. Nam in quolibet alio sensu non est immutatio spiritalis sine naturali. Dico autem immutationem naturalem prout qualitas recipitur in patiente secundum esse naturae, sicut cum aliquid infrigidatur vel calefit, aut movetur secundum locum. Immutatio vero spiritalis est secundum quod species recipitur in organo sensus aut in medio per modum intentionis et non per modum naturalis formae. Non enim sic recipitur species sensibilis in sensu secundum illud esse quod habet in re sensibili. Patet autem quod in tactu et gustu qui est tactus quidam fit alteratio naturalis; calefit enim et infrigidatur aliquid per contactum calidi et frigidum, et non fit immutatio spiritalis tantum. Similiter autem immutatio odoris fit cum quadam fumali evaporatione. Immutatio autem soni, cum motu locali. Sed in immutatione visus est sola immutatio spiritalis, unde patet quod visus inter omnes sensus est spiritualior, et post hunc auditum; et propter hoc hi duo sensus sunt maxime spirituales et soli disciplinabiles, et his quae ad eos pertinent utimur in intellectualibus et praedique his quae pertinent ad visum.

De Anima: Arist. II 6
Sensibile per accidens

Aq II lect 13 §§395-98; Louvain p 126f

395

Sciendum est igitur quod ad hoc quod aliquid sit sensibile per accidens, primo requiritur quod accidat ei quod per se est sensibile, sicut accidit albo "esse hominem" et accidit ei "esse dulce." Secundo requiritur ~~quod~~ quod sit apprehensum a sentiente... Oportet igitur quod per se cognoscatur ab aliqua alia potentia cognoscitiva sentientis. Et hoc quidem vel est alius sensus, vel est intellectus, vel vis cogitativa, aut ~~est~~ vis sensitiva aestimativa.

396

.... Quod ergo sensu proprio non cognoscitur, si sit aliquid universale, apprehenditur intellectu, non tamen omne quod intellectu apprehendi potest in re sensibili potest dici sensibile per accidens, sed statim quod ad occursum rei sensatae apprehenditur intellectu. Sicut statim cum video aliquem loquentem vel movere seipsum,

397

apprehendo per intellectum vitam eius, unde possum dicere quod video eum vivere. Si vero apprehendatur in singulari, ut puta cum video coloratum, percipio hunc hominem vel hoc animal, huiusmodi quidem apprehensio in homine fit per vim cogitativam, quae dicitur etiam ratio particularis, eo quod est collativa intentionum universalium. ~~nihil~~ individualium, sicut ratio universalis est collativa rationum universalium. # Nihilominus tamen haec vis est in parte sensitiva, quia vis sensitiva in sui supremo participat aliquid de vi intellectiva in homine, in quo sensus intellectui coniungitur. In animali vero irrationali fit apprehensio intentionis individualis per aestimativam naturalem, secundum quod ovis per auditum vel visum cognoscit filium, vel aliquid huiusmodi. # Differenter tamen

398

circa hoc se habet cogitativa et aestimativa. Nam cogitativa apprehendit individuum ut existens sub natura communi, quod contingit ei in quantum unitur intellectivae in eodem subiecto

(cogitatum per accidens?), unde cognoscit hunc hominem prout est hic homo, et hoc lignum prout est hoc lignum. Aestimativa autem non apprehendit aliquod individuum secundum quod est sub natura communi, sed solum secundum quod est terminus aut principium alicuius actionis vel passionis, sicut ovis cognoscit hunc agnum non in quantum est hic agnus sed in quantum est ab ea lactabilis, et hanc herbam in quantum est eius cibus. Unde aⁿia animalia ad quae se non extendit eius actio vel passio, nullo modo apprehendit aestimativa naturali. *Naturalis enim aestimativa datus animalibus, ut*
*** Non, potius ex influxu of interest; sensitive interests are modified by presence of intellect in same subject; intellect interested in all cases of universal, and cogitativa apprehends all and quasi as such; aestimativa is limited by a narrower range of interests.

Sense perceives concrete unity, the whole; intellect knows substance by positing the diat of that unity, *apprehending an intelligible unity as necessary.*

ut per eam ordinentur in actiones proprias, vel passiones, prosequendas vel fugiendas.

9 De Ver
9 8 a 11
1st An
lect 20

Empirical consciousness.

Arist. de Anima, III, 2; 425b 12ff; Aq. III lect 2 Louv 182

Unumquodque cognoscitur secundum quod est actu; sed actus cognoscitivus est simul actus et motivi et mobilis; in quantum est actus motivi (agentis) est perceptio directa obiecti; in quantum est actus tou mobilis (patientis) est perceptio subiecti cognoscentis.

584 180 ... procedit ad inquirendum utrum sit aliqua potentia sensitiva communis his quinque sensibus. Et hoc quidem investigat ex quibusdam actionibus quae non videntur alicuius sensus proprie esse, sed videntur exigere aliam potentiam sensitivam communem. Huiusmodi autem actiones sunt duae. Una est secundum quod nos percipimus actiones priorum sensuum, puta quod sentimus nos videre et audire. Alia est secundum quod discernimus inter sensibilia propria diversorum sensuum, puta quod aliud sit dulce et aliud album. Primo ergo inquit cui sit attribuenda prima harum actionum 425b 12 ff. Secundo cui attribuenda sit secunda 426b 12 ff. Primo movet quaestionem dicens: Quoniam sentimus quod videmus et similiter sentimus quod audimus, et sic de unoquoque sensibillium, necessarium est aut per visum sentire quod ipse visus videt aut per aliam virtutem, et sic de aliis sensibilibus...

585 ... Si vero eodem sensu quo sentit colorem sentit visionem coloris, sequitur quod unus et idem erit sensus secundum actum apprehensivum ipsius visionis et subiecti coloris... Dicere vero quod ille alter sensus quo quis sentit se videre non sentiat colorem, est omnino irrationabile, quia si non cognosceret colorem, non posset cognoscere quid esset videre, cum videre nihil aliud sit quam sentire colorem. 'ws epi tns prwtns touto pointey 425b 17

590 182 Et non solum videns est tanquam coloratum et simile colorato (BL in quantum habet similitudinem coloris e linea praecedenti) sed etiam actus cuiuslibet sensus est unus et idem subiecto cum actu sensibilis, sed ratione (eivaa) non est unus. Et dico actum sensus, sicut auditum secundum actum, et actum sensibilis, sicut sonum secundum actum. Non enim semper sunt in actu, quia contingit habentia auditum non audire, et habens sonum non semper sonare. Sed cum potens audire habet suam operationem, et potens sonare habet sonare, tunc simul fit sonus secundum actum qui dicitur sonatio, et auditus secundum actum qui vocatur auditio. Cum igitur visus percipiat sensibile et actum eius, et videns sit simile sensibili, et actus videns sit idem subiecto cum actu sensibilis, licet non ratione, relinquatur quod eiusdem virtutis est videre colorem et immutationem quae est a colore, et visum in actu, et visionem eius. Potentia ergo illa qua videmus nos videre, non est extranea a potentia visiva, sed differt ratione ab ipsa.

592 Probat quod supposuerat, scilicet quod unus et idem sit actus sensibilis et sentientis, sed ratione differant, ex his quae sunt ostensa in tertio Physicorum. Ibi enim ostensum est, quod tam motus quam actio vel passio sunt in eo quod agitur, id est in mobili et patiente. Manifestam est autem, quod auditus patitur a sono; unde necesse est quod tam sonus secundum actum, qui dicitur sonatio, quam auditus secundum actum, qui dicitur auditio, sit in eo quod est secundum potentiam, scilicet in organo auditus. Et hoc ideo quia actus activi et motivi fit in patiente et non in agente et movente. Et ista est ratio quare non est necessarium quod omne movens moveatur. In quocumque enim est motus, illud movetur. Unde si motus et actio quae est quidam motus esset in movente, sequeretur quod movens moveretur. Et sicut in tertio Physicorum dictum est quod actio et passio sunt unus actus subiecto, sed

Arist de Anima III, 2; Aq III lect 2 Louv 183

573 differunt ratione, prout actio signatur "ut ab agente" passio autem "ut in patiente", ita supra dixit quod idem est actus sensibilis et sentientis subiecto sed non ratione. Actus igitur sonativi vel soni est sonatio, auditivi vero actus est auditio. Et quod de auditu et sono dictum est, eadem ratione se habet in aliis sensibilibus et sensibilibus...

In Arist III 2, 425b 25 - 426a 15.

In Arist III 2, 426a 15-27

574 183 Ex praemissa solutione procedit ad demonstrandum veritatem duarum questionum, quarum prima est utrum sensus et sensibilia simul corrumpantur et salventur. Ad huius ergo solutionem dicit quod quia actus sensibilis et sensitivi est unus subiecto, sed differunt ratione, ut dictum est, necesse est quod auditus dictus secundum actum et sonus dictus secundum actum simul salventur et corrumpantur, et similiter est de sapore et gustu et aliis sensibus et sensibilibus. Sed si dicantur secundum potentiam, non necesse est quod simul corrumpantur et salventur. Ex hac autem ratione excludit opinionem antiquorum naturalium, dicens, quod priores naturales non bene dicebant nihil esse album aut nigrum nisi quando videtur, neque saporem esse, nisi quando gustatur, et similiter de aliis sensibilibus et sensibus. Et quia non credebant esse alia entia nisi sensibilia, neque aliam virtutem cognoscitivam nisi sensum, credebant quod totum esse et veritas rerum esset in apparere. Et ex hoc deducebantur ad credendum et contradictoria simul esse vera propter hoc quod diversi contradictoria opinantur. Dicebant autem quodammodo recte, et quodammodo non. Cum enim dupliciter dicatur sensus et sensibile, scilicet secundum potentiam et secundum actum, de sensu et sensibili secundum actum accedit quod ipsi dicebant quod non est sensibile sine sensu. Non autem hoc verum est de sensu et sensibili secundum potentiam.

575

576

Comm. de Anima III lect 7 (429a 10ff) (ed Lovan 1901)

672 p 203 "Nam sapere pertinet ad iudicium intellectus, intelligere autem ad eius apprehensionem."

676 p 204 "Patitur enim proprie aliquid a contrario... sed oportet quod habeat aliquid simile passibilitati, quia oportet huiusmodi partem esse susceptivam speciei intelligibilis, et quod sit in potentia ad huiusmodi speciem, sed non sit hoc in actu. Et sic oportet quod sicut se habet sensitivum ad sensibilia, similiter se habet intellectivum ad intelligibilia, quia utrumque est in potentia ad suum obiectum, est susceptivum eius."

Arist. III, 4; 429a 13-18

692 p 208 Species igitur intelligibilis non est forma intellectus possibilis, nisi secundum quod est intelligibilis actu; non est autem intelligibilis actu, nisi secundum quod est a phantasmatibus abstracta et remota. Manifestum est autem igitur quod secundum quod unitur intellectui est remota a phantasmatibus. (contra Averroistas)

699 p 209 Mirum est autem quam reveriter erraverunt, ex hoc quod dicit quod intellectus est separatus, cum ex littera sua huius rei habeatur intellectus. 429b 5 'o de khristos

lect VIII incipit 429b 5

p 210 Potentia essentiali, accidental; actu considerare. # 700-701

701 "Sed quando iam habet habitum scientiae, qui est actus primus, potest, cum voluerit, procedere in actum secundum, qui est operatio." 429b 5-10

706 p 211 "Et propter hoc in omnibus habentibus formam in materia, non est omnino idem et res et quod quid est eius"

710 p 212 "Nam in his quae omnino sunt separata a materia, idem est res et quod quid est eius." In 429b 10 ff with referende to Met VII.
add 711-718

713 p 213 "Cognoscit enim naturam speciei, sive quod quid est, directe extendendo seipsum, ipsum autem singulare per quamdam reflexionem, in quantum reddit super phantasmata, a quibus species intelligibiles abstrahuntur." 429b 15-17

714 p 213 "Haec enim mathematica habent materiam, sicut et naturalia. Rectum enim mathematicum est, simum autem naturale. Ratio enim recti est cum continuo, sicut ratio simi cum naso. Continuum autem est materia intelligibilis, sicut simum materia sensibilis. Unde manifestum est quod aliud est in mathematicis res, et quod quid erat esse, ut rectum et recto esse, unde oportet quod alio cognoscat quod quid erat esse horum et alia-ipsa alia-(? alio) ipsa. # Et supponamus ad praesens, exempli causa, cum Platone quod dualitas sit quod quid erat esse lineae rectae. Plato enim ponebat, quod numeri erant species, et quidditates mathematicorum, puta unitas lineae, dualitas lineae rectae, et sic de aliis. Oportet igitur quod anima alio cognoscat ipsa mathematica, et quidditates eorum, aut eodem aliter se habente. Unde sicut per naturalia ostenditur quod intellectus qui cognoscit quidditates naturalium, sit alius a sensu qui cognoscit ipsa naturalia singularia, ita ex mathematicis ostenditur quod intellectus qui cognoscit quod quid est ipsorum sit aliud ab imaginativa virtute quae apprehendit ipsa mathematica." in 429b 18-21

In III de Anima, lect. 8, §§711-18 (III, 4, 429b 10ff)

§711. Et quia ad diversa cognoscenda diversae potentiae cognoscitivae requiruntur, concludit quod anima aut cognoscit alio rem et alio eius quidditatem, aut uno et eodem sed alio modo se habente. Manifestum est autem quod caro non est sine materia: sed forma carnis est forma determinata et in materia determinata sensibili: sicut etiam simul habet subiectum simul-habet-sub sensibile determinatum, scilicet nasum. Hanc igitur naturam sensitivam cognoscit anima per sensum....

§712. Sed oportet quod alia potentia "discernit esse carni," id est quod quid est carnis. Sed hoc contingit dupliciter: uno modo sic quod ipsa caro vel quidditas carnis cognoscantur potentiis/omnino abinvicem diversis: puta quod potentia intellectiva cognoscitur quidditas carnis, potentia sensitiva cognoscitur caro; et hoc contingit quando anima per se cognoscit naturam-speciei singulare et per se cognoscit naturam speciei. Alio modo contingit, quod cognoscitur caro, et quod quid est carnis: non quod sit alia et alia potentia: sed quia una et eadem potentia, alio et alio modo, cognoscit carnem et quod quid est eius: et illud oportet esse quum anima comparat universale ad singulare. Sicut enim supra dictum est quia non possemus sentire differentiam dulcis et albi, nisi esset una potentia sensitiva communis quae cognosceret utrumque, ita etiam non possemus cognoscere comparisonem universalis ad particulare, nisi esset una potentia quae cognosceret utrumque. Intellectus igitur utrumque cognoscit, sed alio et alio modo.

§713. Cognoscit enim naturam speciei, sive quod quid est, directe extendendo se ipsum, ipsum autem singulare per quamdam reflexionem, in quantum redit super phantasmata, a quibus species intelligibiles abstrahuntur. Et hoc est quod dicit, quia sensibilo cognoscit carnem, "alio" id est alia potentia "discernit esse carni" id est quod quid est carnis "aut separata" puta cum caro cognoscitur sensu, et esse carnis [esse carni] intellectu, aut eodem aliter se habente, scilicet "sicut circumflexa se habet ad seipsam" anima intellectiva cognoscit carnem; quae "cum extensa sit cognoscit esse carni" id est directe apprehendit quidditatem carnis; per reflexionem autem, ipsam carnem.

§714. Deinde cum dicit "iterum autem"

Quod supra dixerat in naturalibus exponit in mathematicis: dicens quod iterum in his quae sunt per "abstractionem" id est in mathematicis, quorum ratio abstrahit a materia sensibili, rectum se habet sicut simum. Haec enim mathematica habent materiam...

Other sheet to end of §715.

§717. Apparet autem ex hoc quod Philosophus hic dicit, quod proprium obiectum intellectus est quidditas rei, quae non est separata a rebus, ut Platonici posuerunt. Unde illud quod est obiectum intellectus nostri non est aliquid extra res sensibiles existens...

Unde et intellectus potest apprehendere aliquam formam absque individuantibus principiis, non tamen absque materia, a qua dependet ratio illius formae: sicut non potest intelligere simum sine naso, sed potest curvum sine naso intelligere. Et quia hoc non distinxerunt Platonici, posuerunt quod mathematica et quidditates rerum sunt separatae in esse, sicut sunt separatae in intellectu.

706

practis/

p 211 Hoc autem contingit in omnibus habentibus formam in materia, quod in eis est aliquid principia speciei. Nam natura speciei individuatur per materiam; unde principia individuantia, et accidentia individui sunt praeter essentiam speciei. Et ideo contingit sub una specie inveniri plura individua; quae licet non differant in natura speciei, differunt tamen secundum principia individuantia. Et propter hoc in omnibus habentibus formam in materia, non est omnino idem res et quod quid est eius. Socrates enim non est sua humanitas. In his vero quae non habent formam in materia, sicut sunt formae simplices, nihil potest esse praeter essentiam speciei: quia ipsa forma est tota essentia. Et ideo in talibus non possunt esse plura individua unius speciei, nec potest in eis differre

707

res et quod quid est eius. # Considerandum est etiam, quod non solum naturalia habent speciem in materia, sed etiam mathematica. Est enim duplex materia, scilicet sensibilis, a qua abstrahunt mathematica, et concernant eam naturalia, et intelligibilia (? intelligibilis), quam mathematica concernunt. Quod quidem sic intelligendum est. Manifestum est enim, quod quantitas immediate inhaeret substantiae, qualitates autem sensibiles in quantitate fundantur, ut album et nigrum, calidum et frigidum. Remoto autem posteriora, remanet prius; unde, remotis qualitatibus sensibilibus secundum intellectum, adhuc remanet quantitas continua

708

in intellectu. # Quaedam ergo sunt formae, quae materiam requirunt sub determinata dispositione sensibilium qualitatum, et huiusmodi sunt omnes formae naturales, et ideo naturalia concernunt materiam sensibilem. Quaedam vero sunt formae, quae non exigunt materiam sub determinata dispositione sensibilium qualitatum, tamen requirunt materiam sub quantitate existentem sicut triangulus et quadratum et huiusmodi, et haec dicuntur mathematica et abstrahunt a materia sensibili sed non a materia intelligibili, inquantum in intellectu remanet continua quantitas abstracta a sensibili qualitate. Sic ergo patet, quod sicut naturalia habent formam in materia, ita et mathematica: et propter hoc tam in naturalibus quam in mathematicis differt res et quod quid est; unde in utrisque inveniuntur plura individua sub una specie; sicut enim sunt plures homines unius speciei, ita et plures trianguli sub una specie. # His igitur habitis, planum est accipere ex littera Philosophi intellectum.

709

NB sicut "intellectus" dicitur ultima linea, ita supra. (= meaning, ratio)

716

P 213 f -- Unde illa quae sunt secundum esse separata a materia sensibili, solo intellectu percipi possunt; quae autem non sunt separata a materia sensibili secundum esse, sed secundum rationem, intelliguntur absque materia sensibili, non autem absque materia intelligibili. naturalia vero intelliguntur per abstractionem a materia individuali, non autem per abstractionem a materia sensibili totaliter. Intelligitur enim homo, ut compositus ex carnibus et ossibus, per abstractionem tamen ab his carnibus et his ossibus. Et inde est quod intellectus non cognoscit directe singularia, sed sensus vel imaginatio.

717 p 214 Apparet autem ex hoc quod philosophus hic dicit quod proprium obiectum intellectus est quidditas rei, quae non est separata a rebus, ut Platonici posuerunt. *vide supra 2^{pa}*

Lect IX

Lect IX

722 p 216 Intellectus igitur dicitur pati, in quantum est quodammodo in potentia ad intelligibilia, et nihil est actu eorum antequam intelligat. 429b 30f. Oportet uatem hoc sic esse, sicut contingit in tabula in qua nihil est actu scriptum, sed plura possunt in ea scribi 430a 1. Et hoc etiam accidit intellectui possibili, quia nihil intelligibilium est in eo actu sed potentia tantum 430a 2.

723 * Et per hoc excluditur tam opinio antiquorum naturalium, qui ponebant animam compositam ex omnibus ut intelligeret omnia, quam etiam opinio Platonis, qui posuit naturaliter animam humanam habere omnem scientiam, sed esse eam quodammodo oblitam, propter unionem ad corpus, dicens quod addiscere nihil aliud est quam reminisci.

724 p 216 Dicet ergo primo quod intellectus possibilis est intelligibilis non per suam essentiam sed per aliquam speciem intelligibilem sicut et alia intelligibilia. Quod probat ex hoc quod intellectum in actu et intelligens in actu sunt unum, sicut et supra dixit, quod sensibile in actu et sensus in actu sunt unum (III lect 2; 425b 25 ff) Est autem aliquid intelligibile in actu per hoc quod est in actu a materia abstractum: sic enim supra dixit quod sicut res sunt separabiles a materia, sic sunt et quae sunt circa intellectum (429b 21f). Et ideo hic dicit quod in his quae sunt sine materia, id est si accipiamus intelligibilia actu, idem est intellectus et quod intelligitur, sicut idem est sentiens in actu et quod sentitur in actu. ipsa enim scientia speculativa et sic scibile, id est scibile in actu, est idem. 430a 2-5. Species igitur rei intellectae in actu, est species ipsius intellectus, et sic per eam seipsum intelligere potest. Unde et supra Philosophus per ipsum intelligere et per illud quod intelligitur, scrutatus est naturam intellectus possibilis. Non enim cognoscimus intellectum nostrum nisi per hoc quod intelligimus nos intelligere 430a 2f) kai autos de noatos estiw wspan ta noeta.

725 p 217 *sim interruptum* Accidit autem hoc in intellectu possibili, quod non intelligatur per essentiam suam, sed per speciem intelligibilem, ex hoc quod est in potentia tantum in ordine intelligibilium... nihil intelligitur nisi secundum quod est in actu (Met 9 *lecto #1888-94*... #Deus autem, qui est purus actus in ordine intelligibilium, et aliae substantiae separatae, quae sunt mediae inter potentiam et actum, per suam essentiam et intelligunt et intelliguntur.

726

429a 14f kai estiv 'o men toioutos vous twi panta ginesthai,
o de twi panta poiein, 'ws 'exis tis, 'oion to phws; tropox gar tima
kai to phws poiei ta duvamei ovta khrrwmata ewergeia khrrwmata

L218 #729 'ws 'exis tis: Huius autem verbi occasione, quidam posuerunt
intellectum agentem idem esse cum intellectu, qui est habitus
principiorum. Quod esse non potest, quia intellectus, qui est
habitus principiorum, praesupponit iam aliqua iam intellecta
in actu, scilicet terminos principiorum, per quorum intelligentiam
cognoscimus principia, et sic sequeretur, quod intellectus agens
non faceret omnia intelligibilia in actu, ut hic Philosophus dicit.

L220 ... unde non videtur possibile quod

737 non enim videtur possibile, idem respectu eiusdem posse
esse in potentia et in actu; unde non videtur possibile, quod
intellectus agens et possibilis conveniat in una substantia animae.

738 ... Est enim intellectus possibilis in potentia ad intelligibilia
sicut indeterminatum ad determinatum. Nam intellectus possibilis
non habet determinate naturam alicuius rerum sensibilium.
Unumquodque autem intelligibile est aliqua determinata natura a
alicuius speciei. Unde supra dixit quod intellectus possibilis
comparatur ad intelligibilia sicut tabulæ ad determinatas picturas.

739 Quantum autem ad hoc intellectus agens non est in actu. Si enim
intellectus agens haberet in se determinationem omnium intelli-
gibilium, non indigeret intellectus possibilis phantasmatis,
sed per solum intellectum agentem reduceretur in actum omnium
intelligibilium, et sic non compararetur ad intelligibilia ut
faciens ad factum, ut Philosophus hic dicit, sed ut existens
ipsa intelligibilia. Comparatur igitur, ut actus respectu
intelligibilium, in quantum est quaedam virtus animæ immaterialis
activa, potens alia similia sibi facere, scilicet immaterialia.
Et per hunc modum ea quae sunt intelligibilia in potentia
facit intelligibilia in actu. Sic enim et lumen facit colores
in actu, non quod ipsum habeat in se determinationem omnium
colorum. Huiusmodi autem virtus activa est quaedam participatio
luminis intellectualis a substantiis separatis. Et ideo dicit
Philosophus quod est sicut habitus vel lumen, quod non competeret
dici de eo si esset substantia separata.

740 430a 20 to de auto estiv 'n kat' ewergelav epistamn twi pragmati
p 221 quod scientia in actu est idem rei scitæ.

740 430a 21 'in de kata duvamiv khronwi protera ev twi 'evi, 'olws de ou khronwi
p 221 Sed universaliter loquendo etiam tempore actus est prior.
Nam quod in potentia est, non reducitur in actum, nisi per aliquod
quod est actu. Et sic etiam de potentia sciente non fit aliquis
actu sciens, inveniendò, neque discendo, nisi per aliquam scientiam
præexistentem actu, quia omnis doctrina et disciplina intellectiva
fit ex præexistente cognitione, ut dicitur in primo Posteriorum.
This is similar to De Ver but corrected in Comm in An Post.

745 430a 24f 'o de pathntikos vous phthartos, kai aneu toutou outhen voei
p 222. Passivus vero intellectus corruptibilis est, id est
pars animæ quæ non est sine prædictis passionibus est corruptibilis;
pertinent enim ad partem sensitivam. Tamen hæc pars animæ dicitur
intellectus, sicut et dicitur rationalis, in quantum aliquo modo
participat rationem, obediendo rationi, et sequendo motum eius

Comm de Anima

p 222

745

ut dicitur in primo Ethicorum. Sine autem hac parte animae corporali, intellectus nihil intelligit. Non enim intelligit aliquid sine phantasmate sicut infra dicetur.

Arist, De Anima III, 6; 430a 26ff

'n men ouv twv adiairetwv vonsis en toutois, peri 'a ouk
esti to pseudos; en de-teis 'ois de kai to pseudos kai to alnthes,
sunthesis tis ndn vonmatwv 'wspw 'ex ovtwv,... 'oiov to asummetrov
kai 'n diametros

746 Aq III lect 11, p 222 Dicit ergo primo quod una operationum
intellectus est secundum quod intelligit indivisibilia, puta cum
intelligit hominem vel bovem aut aliquid huiusmodi incomplexorum.
Et haec intelligentia est in his circa quae non est falsum, tum
quia incompleta non sunt vera neque falsa, tum quia intellectus non
decipitur in eo quod quid est ut infra dicitur.

747 Sed in illis intelligibilibus in quibus est verum et falsum,
iam est quaedam compositio intellectuum, id est rerum intellectarum,
sicut quando ex multis fit aliquid unum.... Sicut ergo Empedocles
posuit quod amicitia composuit multas partes, et constituit ex eis
unum animal, ita et intellectus multa incompleta prius separata
componit, et facit ex eis unum intellectum, in qua compositione
749 quandoque est veritas quandoque falsitas... Symmetrum et diametrum
aliquando separatim et seorsim intellectus intelligit, et tunc sunt
duo intelligibilia. Quando autem componit, fit unum intelligibile
et simul intelligitur ab intellectu....

751 Arist. 430b 5f to de 'en poiouv, touto 'o vouw 'ekastov
p 224 Considerandum est autem quod compositio propositionis non
est opus naturae sed est opus rationis et intellectus. Et ideo
subiungit quod illud quod facit unumquodque intelligibilium,
componendo ex intelligibilibus propositiones, hoc est intellectus.
Et quia verum et falsum consistit in compositione, ideo dicitur
in sexto Metaphysicorum quod verum et falsum non est in rebus sed
in mente.

430b 26ff esti d' 'n men phasis ti kata tivov, 'wspw 'n kataphasis,
kai alnthes 'n pseudos pasa; 'o de vouw ou pas all 'o tou ti esti
kata to ti nv eival alnthes, kai ou ti kata tivov; all 'wspw to
'orav tou idiou alnthes, ei d' anthrwpos to leukov n mn, ouk alnthes
aei, outws ekhei 'osa aveu 'ulns.

761 p 227--Et ideo subdit quod intellectus, qui est ipsius qui est secundum
hoc quod aliquid erat esse, scilicet secundum quod intelligit quid
est res (? causa formalis rei), verus est semper, et non secundum
quod intelligit aliquid de aliquo. Et huius rationem assignat, quia

762 quod quid est, est primum obiectum intellectus, unde sicut visus
nunquam decipitur in proprio obiecto, ita neque intellectus in
cognoscendo quod quid est... Sed sicut visus non semper est verus
in iudicando de his quae sunt adiuncta proprio obiecto, puta si album
est homo, vel non, sic intellectus non semper est verus in componendo
763 aliquid alicui.... Et ... unde in illis in quorum definitione
nulla est compositio, non contingit esse deceptionem, sed oportet
ea vel intelligere vere, vel nullo modo, ut dicitur in non-Metaph.

761 Sed licet ipsum intelligibile incomplectum non sit neque verum
neque falsum, tamen intellectus intelligendo ipsum verus est
inquantum adaequatur rei intellectae. Et ideo subdit... (as just above).

Operatio

De Anima III, 7; 431a 6-8; Aq III lect xii, init.

765

Primo ostendit qualis sit motus sensus. Secundo assimilat motum intellectus motui sensus.... Non enim agit sensibile in sensum sicut contrarium in suum contrarium, ut aliud ab eo abiciat transmutando, et alterando ipsum, sed solum reducit eum de potentia in actum. Et hoc est quod subdit, ~~quod-sensitivam-neque~~ patitur....[#] Et quia motus qui est in rebus corporalibus, de quo determinatum est in libro Physicorum est de contrario in contrarium, manifestum est quod sentire, si dicatur motus, est alia species motus ab ea de qua determinatum est in libro Physicorum. Ille enim motus est actus existentis in potentia, quia videlicet recedens ab uno contrario, quamdiu movetur non attingit alterum contrarium, quod est terminus motus, sed est in potentia ad ipsum. Et quia omne, quod est in potentia, in quantum huiusmodi, est imperfectum, ideo ille motus est actus imperfecti. Sed iste motus est actus perfecti; est enim operatio sensus iam facti in actu, per suam speciem. Non enim sentire convenit sensui, nisi in actu existenti, et ideo iste motus simpliciter est alter a motu physico. Et huiusmodi motus dicitur proprie operatio, ut sentire et intelligere et velle. Et secundum hunc motum anima movet seipsam, secundum Platonem, in quantum cognoscit et amat seipsam.

766

Realist: seeing this: actus, perfectio, received in potentia visiva and limited by it and as well by a species of the "this"

Naive realist: consists in bringing back k analytic knowledge to the level of sense or imagination (cf in Boet de Trin); hence problem of bifurcation of nature; nature as given to the senses, nature as analysed by science, and nature as imagined (eg atoms).

Hence to imagine knowledge is to imagine some operation proceeding from the act of knowing upon the object, the way heat moves from the fire to the kettle, but with all the imperfections removed.

Song and dance in Cajetan who resists; in John of St. Thomas who has no difficulty, swallows absurd with great solemnity and mysteriousness.

Operatio in further sense of "operatio effectus" I-II 111 2

De Anima, III, 7; 431a 1ff; Aq III lect 12

431a 14f tni de diavontikni psukhni ta phantasmata 'oion
aisthmata 'uparkhei

770 Dicet ergo primo quod phantasmata se habent ad intellectivam partem
animae, sicut sensibilia ad sensum. Unde sicut sensus movetur a
sensibilibus, ita intellectus a phantasmatibus. p 230

772 431a 16 dio oudepote voei aveu phavtasmatos n psukhn
-- concludit ulterius quod si phantasmata se habent ad
animam intellectivam, sicut sensibilia ad sensum, sicut sensus
non potest sentire sine sensibili, ita anima non potest intelligere
sine phantasmate. p 230

777 431b 2 ta mex ouv eidn to vontikon ev tois phavtasmasi voei
concludens ex praedictis quod pars animae intellectiva
intelligit species a phantasmatibus abstractas. p 231

781 431b 12ff
p 232 **Ex** Quia dixerat Philosophus quod nequaquam sine phantasmate
intelligit anima, phantasmata autem a sensu accipiuntur, vult ostendere
quomodo intellectus noster intelligit ea quae sunt a sensibus
separata... Primo ostendit quomodo intelligit mathematica quae a
materia sensibili abstrahuntur... Circa primum considerandum est,
quod eorum quae sunt in rebus coniuncta, contingit unum sine altero
intelligi, et vere, dummodo unum eorum non sit in ratione alterius.
Si enim Socrates est musicus et albus, possum intelligere albedinem,
nihil de musica intelligendo. Non autem possum intelligere hominem
nihil intelligendo de animali, quia animal est in ratione hominis.
Sic ergo separando secundum intellectum quae sunt secundum rem
coniuncta modo praedicto, non contingit falsitas. ~~xx~~ Si autem
782 intellectus intelligat ea quae sunt coniuncta esse separata,
esset intellectus falsus, ut puta in praedicto exemplo si diceret
musicum non esse album. Ea vero quae sunt in sensibilibus abstrahit
intellectus, non quidem intelligens ea esse separata, sed separatim
vel seorsim ea intelligens. Et hoc est quod dicit, quod intellectus
intelligit ea quae sunt dicta per abstractionem, scilicet mathematica,
hoc modo: sicut dum intelligit simum secundum quod est simum,
non intelligit separate, id est seorsim simum a materia sensibili,
quia materia sensibilis, scilicet nasus, cadit in definitione simi.

783# Si autem intellectus intelligit aliquid in actu, in quantum est curvum
sine carne, intelligit in quantum est curvum. Non quidem quod intelligat
curvum esse sine carne, sed quia intelligit curvum non intelligendo
carnem. Et hoc ideo quia caro non ponitur in definitione curvi.
Et sic intellectus intelligit omnia mathematica separate, tanquam
si essent separata, quamvis non sint separata secundum rem.

784# Non autem sic intelligit naturalia, quia in definitione naturalium
ponitur materia sensibilis, non autem in definitione mathematicorum.
Abstrahit tamen circa naturalia intellectus universale a particulari,
simili modo, in quantum intelligit naturam speciei sine principis
individuantibus, quae non cadunt in definitione speciei. Et omnino
intellectus in actu est res intellecta, quia sicut res in sui
ratione habent materiam vel non habent, sic ab intellectu
percipiuntur. Et quia hunc modum abstractionis Plato non consideravit,
coactus fuit ponere mathematica et species separatas, loco cuius
ad praedictam abstractionem faciendum Aristoteles posuit intellectum
agentem. -

Ambiguity of "intelligere": intelligens ea esse, intelligens ea.
Intellectus in actu est res intellecta: non the quidditas but the quid
is called the intellect in act, not incept but concept.

787

431b 21 'n psukhn ta ovta pws esti panta k. t. l.

... omnia quodammodo est anima. Omnia enim quae sunt, aut sunt sensibilia, aut intelligibilia; anima autem est quodammodo omnia sensibilia et intelligibilia, quia in anima est sensus et intellectus sive scientia. Sensus autem est quodammodo ipsa sensibilia, et intellectus intelligibilia, sive scientia scibilia.

b 23ff

788

Et qualiter hoc sit oportet inquirere. Sensus enim et scientia dividuntur in res, id est dividuntur in actum et potentiam quemadmodum et res; ita tamen quod scientia et sensus quae sunt in potentia ad sensibilia et scibilia, se habent ad scibilia et sensibilia, quae sunt in potentia; scientia vero et sensus quae sunt in actu, ordinantur in sensibilia et scibilia quae sunt in actu, sed tamen diversimode. Nam sensus in actu et scientia vel intellectus in actu, sunt scibilia et sensibilia in actu. Sed potentia animae sensibiliae et id quod scire potest, id est potentia intellectiva, non est ipsum sensibile vel scibile, sed ~~in~~ est in potentia ad ipsa. Sensitivum quidem ad sensibile, quod autem scire potest, ad scibile. Relinquitur igitur quod anima quodammodo sit omnia.

b 28ff

789

... Ostendit quod alio modo est omnia quam antiqua posuerunt, et dicit quod si anima est omnia, necesse est quod sit vel ipsae res scibiles et sensibiles, sicut Empedocles posuit.... aut sit species (eids) ipsorum. Non autem anima est ipsae res, sicut illi posuerunt, quia lapis non est in anima, sed species lapidis. Et per hunc modum dicitur intellectus in actu, in quantum species intellecti est species intellectus in actu.

a 1ff

790

Ex quo patet quod anima assimilatur manui. Manus enim est organum organorum, quia manus datae sunt homini loco omnium organorum quae datae sunt aliis animalibus ad defensionem vel impugnationem vel cooperimentum. Omnia haec homo sibi manu praeparat. Et similiter anima data est homini loco omnium formarum, ut sit homo quodammodo totum ens, in quantum secundum animam est quodammodo omnia, prout eius anima est receptiva omnium formarum. Nam intellectus est quaedam potentia receptiva omnium formarum intelligibilium, et sensus est quaedam potentia receptiva omnium formarum sensibilibus.

a3-10

791

n psukhn wspan n kheir estin; kai gar n kheir orgavov orgavwv, kai o vous eidos eidwv, kai n aisthnsis eidos aisthntwv 432a 1-3
... Quia dixerat quod intellectus est quodammodo intelligibilis sicut sensus sensibilis, posset aliquis credere quod intellectus non dependeret a sensu. Et hoc quidem verum esset si intelligibilia nostri intellectus essent a sensibilibus separata secundum esse, ut Platonici posuerunt. Et ideo hic ostendit quod intellectus indiget sensu... Dicit ergo primo quod quia nulla res intellecta a nobis est praeter magnitudines sensibiles quasi ab eis separata secundum esse, sicut sensibilia videntur ab invicem separata, necesse est quod intelligibilia intellectus nostri sint in speciebus sensibilibus secundum esse, tam illa quae dicuntur per abstractionem, scilicet mathematica, quam naturalia quae sunt habitus et passiones sensibilibus. Et propter hoc sine sensu non potest aliquis homo addiscere quasi de novo acquirens scientiam, neque intelligere quasi utens scientia habita. Sed oportet cum aliquis speculatur in actu, quod simul sormet sibi aliquod phantasma. Phantasmata enim sunt similitudines sensibilibus. # Sed in hoc differunt quia sunt praeter materiam. Nam sensus est susceptivus specierum sine materia, ut supra dictum est. Phantasia autem est motus factus a sensu secundum actum. Patet autem ex hoc falsum esse, quod Avicenna posuit, quod intellectus non indiget sensu, postquam acquisivit scientiam. Manifestum est enim quod postquam aliquis acquisivit habitum scientiae, necesse est ad hoc quod speculetur, quod utatur phantasmate, et propter hoc per laesionem organi impeditur usus scientiae.

792

sim. asposita